

РЕЦЕНЗИЯ

От професор Павел Страшимиров Милков, професор в Югозападния университет „Неофит Рилски“ Благоевград, научно направление 05-08-03 – Кинознание, киноизкуство и телевизия, върху дисертация за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 8.4.Театрално и филмово изкуство /Кинознание, Киноизкуство и Телевизия/, с кандидат Крум Лазаров Иванов, катедра“ ТЕАТРАЛНО, ТЕЛЕВИЗИОННО И КИНОИЗКУСТВО“.

Крум Иванов е успешно завършил специалност Филмово и телевизионно операторство в катедрата по „Театрално, телевизионно и киноизкуство“ в ЮЗУ „Н.Рилски“. Като студент той се отличавахе с особените си интереси в специалността и в отлично изпълнение на практическите задачи. След завършване той започна работа като телевизионен оператор в РТЦ Благоевград доста успешно и бързо стана ценен специалист. По-късно той се яви на конкурс за асистент, спечели го успешно и започна неговата реализация като преподавател.

Изпълнявайки изискванията за художествено-творческа работа, в РТЦ Благоевград, Крум е заснел повече от 20 документални филма и над 75 музикални и други предавания, излъчени по БНТ И БНТ 2, като по-интересните от тях от операторска гледна точка са:

1. ПИРИНСКИ ВОЕВОДИ
2. РАНО Е МОМА РАНИЛА
3. ХОРИЗОНТ ЗА ВЪЗМОЖНОСТИ – филм на Европейския информационен център Европа.

Докторантът Крум Иванов ни представя дисертационен труд на тема: „КОМПОЗИЦИЯ И СЕТИВНОТО ПОЗНАНИЕ. ВЪЗПРИЯТИЕ: СЪЩНОСТ И ОСОБЕНОСТИ».

През времето на подготовката и написването на дисертационния труд и реализирането на останалите изисквания за докторантите в ЮЗУ Крум Иванов показва високо усърдие, амбиция и желание за работа, особено в учебната дейност на катедрата и изпълнението на задачи във факултета по изкуствата.

Композицията на изображението във фотографията и киното е едно от най-важните изобразително-изразителни средства в ръцете на фотографа и филмовия и телевизионен оператор. Крум Иванов е работил по това научно изследване доста амбициозно, в неговият дисертационен труд се съдържат основните моменти от възникването на понятието композиция в исторически план, идващо от изобразителното изкуство, преминаващо през фотографията, киното и сега в телевизията. Крум Иванов изследва интересни проблеми на възприятието и връзката на възприятието с възприемането на композицията в изображението като цяло.

Още във въведението на труда докторантът определя задължителните за дисертационен труд – мотиви, цел, предмет, актуалност на темата и методологията която докторантът прилага при научното изследване. Авторът точно определя:

1. Мотивите за написване на дисертацията са цялостно проучване и изследване на влиянието на композицията и сетивното познание. И по конкретно как активността на възприятието и видовете възприятие на изображението създават силно и психологическо въздействие върху зрителя. Проследяват се психоемоционалното състояние на зрителя в процеса на

възприемане само в тази степен, в която то се отнася към кино и видео заснемането и построяването на композицията.

2. Изследването има за цел да обогати проучванията за психологическото въздействие на кадъра върху зрителя, неговата композиция и съдържанието на елементите, които я изграждат. Търси се отговор до каква степен творчеството на оператора чрез използването на законите на композицията, привлича и задържа вниманието на зрителя към изображението, и как операторът си служи с множество снимачни похвати с цел да се създаде илюзия за естественост и достоверност у зрителя.

3. Предмет на изследването **са** принципите на творческия процес и в частност сетивното познание и възприятие на композицията, като се прави навлизане в спецификата на изобразяване. За изследването са използвани репродукции на известни художници представители на различни епохи и стилове в изобразителното изкуство, документални и художествени фотографии, кадри от редица филмови и телевизионни заглавия.

4. Актуалност на темата от проучванията направени за изследване на влиянието на сетивността на възприемане на композицията като се изследват публикации по отделни теми свързани с проблематиката.

5. Методология - изследванията на сетивността на композицията се извършват от различни гледни точки, с различен научен инструментариум, от гледна точка на психологията, на анатомията и физиологията, от гледна точка на актьора, режисьора, оператора, художника, зрителя и т.н; Проучването в този труд се обляга на резултатите и научния принос направен в някои от съществуващите изследвания.

Темите, според автора, които стоят в основата на това изследване в най-голяма степен показват обединяващата роля на композицията, като база за всички изразни средства в творчеството на оператора, като се подчертава че неговата роля се свежда до избора на образния език за поднасяне на съществуващия материал.

Дисертационният труд е структуриран в три основни глави.

Първата глава разглежда историческите процеси в развитието на екранните изкуства, възникването на понятието композиция и развитие на композицията с възникването на нейните компоненти, като се определя влиянието на историческите процеси върху развитието на композицията.

Втората глава разглежда сетивното познание и възприятието, неговата същност и особености, видовете възприятия и връзката с композицията. Разгледани са етапите на възприемане и начина по който се осъществява възприемането като особено място се отдава на такива проблеми като възприятие и нагласи и възприятие и емоции. Крум Иванов се спира и на техниката на запаметяване или „мнемотехниката” или ”мнемониката”. Изследва интересни проблеми на възприятието и връзката на възприятието с възприемането на композицията в изображението. Определя етапите на възприемане и начина по който се осъществява възприемането. В тази глава авторът изяснява проблемите на възприятие и нагласи и възприятие и емоции.

Третата глава вече разглежда по същество художествено драматургичните елементи създаващи езика на киноизображението. Тук са разгледани изразните средства, изграждащи изображението в кадъра: композиция, светлина, цвят, оптико-ракурсни намеси в изображението, използване на композицията като образен език на оператора в киното и телевизията. Особено добре са разгледани психологическото въздействие на

кадъра върху зрителя, неговата композиция и съдържанието на елементите, които я изграждат и филмовите и телевизионни формати като похват на оператора и тяхното въздействие като композиционен елемент

Голямо достойнство на дисертационния труд е разглеждането и анализирането на композицията в киното, като докторантът подробно се спира на съвършено нови филми, получили награда на Американската филмова Академия Оскар през м. февруари миналата година, това е полският филм «Ида», невероятен филм с изобразителната си работа и основно с композицията на изображението, това прави неговия дисертационен труд особено актуален.

Както казва авторът: „Настоящият дисертационен труд има за цел да проучи и анализира влиянието на композицията и как тя влияе на вниманието на аудиторията. Научният анализ се базира на творческия ми опит в Българска национална телевизия където работех като телевизионен оператор и преподавателската дейност в Югозападен университет „Неофит Рилски“ гр Благоевград, където придобих познания за пространство, единството на изображението, композиция на кадъра разположението на видимите в кадъра елементи, придаващи убедителност и цялостност на изображението. Изследвайки принципите на творческия процес и в частност сетивното познание и възприятие на композицията, имах възможност да вникна в спецификата на изобразяване. Динамиката на обемите, техните отношения в пространството и общи изобразителни принципи между тях”.

И авторът заключава: ”Композицията на изображението във фотографията и киното е едно от най-важните изобразително-изразителни средства в ръцете на фотографа и филмовия и телевизионен оператор. В настоящият дисертационен труд може да се направи извода, че още от

древността можем да говорим за композицията, която често изразява замисъла и светогледа на твореца. В нея всички елементи са обвързани помежду си в единно хармонично цяло. Композицията привлича и задържа вниманието на зрителя чрез изображението, а операторът си служи с множество снимачни похвати с цел да се създаде илюзия за естественост и достоверност у зрителя. Камерата предлага възможност да покаже освен това което вижда човек и начинът по който го вижда. Разгледал съм моменти от възникването на понятието композиция в исторически план, идващо от изобразителното изкуство, преминаващо през фотографията, киното и сега в телевизията”.

Авторът разглежда елементи от образния език на оператора като плановете явяващи се носители на значение при изграждането на композицията или движението, неподвижността и посоката като начини на означаване в изображенията, т.е. авторът разглежда части от образния език на оператора и тяхната връзка с композицията – обекта на дисертационния труд.

В тази част на труда особено място заемат филмовите и телевизионни формати като похват на оператора и тяхното въздействие. Форматите са важна част от развитието на езика на оператора, тъй като се обуславят от възникването на различни системи кино и телевизия през годините. Докторантът разглежда форматите и въздействието което те оказват върху възприемането на изображението. Те са онагледени с множество примери и илюстрации.

Тук бих казал и нещо което е голямо достойнство на труда – авторът говори и за една неосъщесвена идея на големия руски режисьор Сергей Айзенщайн, това е динамичния квадрат, описан в статия на Айзенщайн която докторантът цитира.

Учебна, преподавателска и научна дейност на кандидата

Крум Иванов води редовно лекции и упражнения в следните учебни дисциплини по учебния план на ФТО:

1. Увод и Телевизионна техника и технологии – I курс
2. Основи на композицията – I курс
3. ФТО- Киноизобразителна работа на оператора – I курс
4. ФТО – Светлина и цвят – III курс
5. Експонметрия – IV курс
6. Работа на оператора с актьора пред камера – III курс
7. Многокамерно снимане – II курс
8. Текуща практика – I и III курс

Крум Иванов води учебни дисциплини и в катедрата Педагогика на обучението по изобразително изкуство в Факултета по изкуствата, в специалности ПИ Мода и ПОИИ, бакалавърска и магистърска степен:

1. Модна и рекламна фотография
2. Мултимедия и дигитални технологии

Крум Иванов има публикувани статии в специализирани издания у нас по Дигитална култура медии и образование и Дигитална култура и общество. Участвал е с научни доклади по специалността в научни конференции.

Изследвайки материали свързани с темата на дисертационния труд Крум Иванов достига до един интересен и важен разговор на Ута Грундман с Рудолф Арнхайм, където има интересни разсъждения на Арнхайм по въпроса за същността на образа и интелигентността на виждането.

От този разговор запомнящи се са думите на Арнхайм: „Интересът ми към киното се породи от интереса ми към изразните способности на визуалното. В това отношение киното е пълно с новости. Занимаваше ме въпросът, как може да се изобрази светът чрез една подвижна картинка, която

обаче е ограничена от екрана. Точно това ограничение ми позволи да стигна до заключението, че киното никога не може да бъде просто възпроизвеждане на действителността. Напротив, филмовите образи имат способността да формират действителността и да творят смисъл. Киното интерпретира видимия свят чрез автентични явления от този свят и така овладява жизнения опит. Това значи, че то не е непосредствено изображение, а е форма на художествена изразност.

Гледането и възприемането не са процес на пасивно регистриране или репродуциране на това, което става в реалността. Гледането и възприемането са активно творческо разбиране. Можете да си го представите по следния начин. Наблюдаваме нещо, после посягаме към него; движим се в пространството, докосваме се до разни неща, опипваме тяхната повърхност и контури. Възприятието ни структурира и подрежда дадената от предметите информация в определими форми. Това структуриране и подреждане е част от отношението ни към действителността. Без ред не бихме могли да разберем нищо. За мен светът затова не е суров материал, защото той още с възприемането му е вече подреден”.

Тези мисли на Арнхайм се опитва да потвърди в изследването си и докторанта Крум Иванов.

И аз съм напълно съгласен с приносните моменти които авторът подчертава в края на труда. Изследвания в областта на композицията на изображението във фотографията и киното не са много в България и затова този опит за цялостно проучване и изследване на влиянието на композицията и сетивното познание върху възприемането на изображението, и по-конкретно как активността на възприятието и видовете възприятие на изображението създават силно и психологическо въздействие върху зрителя. Това изследване обогатява проучванията за композицията и за

психологическото въздействие на кадъра върху зрителя, неговата композиция и съдържанието на елементите, които я изграждат, както извежда в приносите на дисертационния труд авторът Крум Иванов и всичко това е достойнство на научното изследване.

Дисертационният труд съдържа множество илюстрации които помагат на автора в обясненията и убедителното представяне на проблемите по композирането на изображението, а библиографията съдържа 130 заглавия, в които може да се намери изчерпателен материал свързан с темата на дисертацията.

На основата на всичко казано дотук – достойнствата заложиени в дисертационния труд и изхождайки от изказаното от мен положително мнение за представените материали, си позволявам да препоръчам на уважаемото от мен Научно жури за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 8.4.Театрално и филмово изкуство /Кинознание, Киноизкуство и Телевизия/, да даде висока оценка на кандидата Крум Лазаров Иванов, и да му присъди образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, Кинознание, киноизкуство и телевизия.

Гласувам с «ДА»

10.06.2016 г., София

Подпис: